

ПЕШТАНСКО-БУДИМСКІЙ

СКОРОТЕЧА.

год. I.

издае

теч. I.

ДИМИТРІЙ ІОВАНОВИЧЪ.

Неделя, 12. Іуліа.

Число 4.

1842.

ПОЗДРАВЪ СКОРОТЕЧИ.

отъ

Чокерляна.

Доседи намъ Скоротеча
Одобрень отъ Царства!
Животъ иношъ изъ Бече,
А душу отъ Србства.

Знаменитъ намъ опеть цвѣтакъ
На Народномъ полю
Ииче, красанъ да развитакъ
Узвыси и волю —

Зовеши нась на радиность
Проещени Србскогъ.
Цару буди благодарность
Отъ Србина свакогъ!

Добро дошао! здравъ намъ буди
Новороћенъ листе!
Србекомъ блату ты се труди,
Србинъ свакъ молите!

Напредуюкъ живи нама
Докъ годъ сунце сяе,
Любкость твоя да нась мами,
И науку дас.

Радо ъемо мы читати
Производе твоє,
Милымъ окомъ погледати
Ко на добро свое.

Хвала вышињемъ Создателю,
На промыслу благомъ!
Хвала мудромъ Владѣтелю,
На камену драгомъ,

Кои пружа вѣрномъ Србству,
Да се просвѣщава,
И нѣгопомъ да у Царству,
Ужива сва и права.

Две Новине имаюћи

Весел'мо се срдцемъ,
Книжно число глађаюћи,
Украшено вѣницемъ!

Сложно ваше руке дайте!
Носећь роду жертву,
Пакъ позорно погледайте
На богату жетву.

Новине су намъ потоци
Извори обични,
Жедни откудъ ће потомци,
А и тада иници,

Сво народно прохладење
Црпнит' свагда моки,
Народно пакъ побуждење
Изъ тогъ произећи.

У Бечею.

О произведенію Существителны
Имена: *)

одъ

Ивана Поповића.

У прва времена многе рѣчи образоване
есу по гласу, кой одъ себе издаю, и. п.
громъ, одтудъ громити, громявина; пушка
пущати; равно кукурекати, мукати, укати,
зуяти и пр. Многе послѣ потреба людска
наименовала є; и како прве: громъ,
пушка и пр., тако и ове слѣдуюће, за коренне —
будући да одъ пыї друге се рѣчи
произвести могу — признала, као: Царь,
одтудъ Царица, царовати, Царство и пр.

*) Изводъ изъ Писемнице Србске, коју самъ садъ
радъ на свѣтъ издати.

Судъ, оттудь Судія, судити; молба одъ молити и пр. Образованѣй дакле рѣчій дае, или самъ корень, или произведеніе одъ корена, съ приданіемъ иѣки' писмена', или премѣненіемъ писмена' и слогова; или сложеніе рѣчій међусобио, како што ћемо изъ слѣдуюћи' правила' видити.

1) Существителна имена на иѣ, или иѣ окончаваюћасе, производе се понайвише одъ временика', при коємъ образованю, ако временикъ (глаголь), одъ којегъ се производи име существително, има савршений, и не-савршений видъ, то точно примѣтити треба, изъ каквога вида да се то произведе. Ако сирѣчъ существително име опредѣлява иѣко савршено дѣйство, то треба одъ савршеногъ; ако ли пакъ иѣко многопутно повраћаюће се дѣло означава, то вали одъ несавршеногъ временика произвести. — Произведеніе пакъ и у первомъ, и другомъ случаю быва, одъ усѣченогъ Причастія прошавшегъ времена, Залога Страдателногъ на иѣ, кадъ се ћизстави, и придасе иѣ, или иѣ, гдѣ пакъ кое придати треба, слѣдуюћа правила показатељеду.

I. Писме и на краю имао:

а) Сва Имена Существителна, коя се одъ несавршены', и участѣвателны временика', заедно са свима своима сложеніма (макаръ да бы съ полученіемъ сложенія и савршений смыслъ добыли) производе и. п. читати есть несавршений временикъ, оттудь читанѣ; тако: писанѣ, прочитанѣ, преписанѣ; читканѣ, пискаранѣ, прочитаванѣ, преписыванѣ и пр.

б) Сва Имена Существителна, коя се одъ Причастія на ћанъ и ћанъ, ћенъ, или ћенъ окончаваюћи се производе, макаръ были временицы и савршени и. пр. раћанѣ, плаћанѣ, обѣћанѣ; вићенъ вићенѣ, рођенъ рођенѣ, упућенъ упућенѣ и пр.

(коначъ слѣдує.)

МЛАДА УДОВИЦА.

(коначъ)

Спасоевићки на ове рѣчи груну сузе изъ очио. Молила є Сретића, да ю остави саму.

Себе є за осрамоћену држала, и то одъ онога, кога є смртно любила. Страшно є чувствовала свое повређено самолюбије.

Нѣколико дана прође, а Сретићъ се не покаже. Она му пише, и онъ дође.

„Господине мой, рекне му она, вы сте знали мене уловити; я самъ прама васъ врло искрена была: затаила вамъ нисамъ, да ми се допадате. Да — я самъ и далѣ заблудила, я самъ вамъ открила мою любовь. Шта мыслите вы о томъ кораку, о овој любови мојој? Надамъ се, да су васъ честне мысли пратиле. Моралисте съ каквомгодъ намѣромъ къ мени долазити, а о той ми никадъ ништа не напоменусте. Кажите ми искрено: шта вы хоћете са мномъ?“

„„ Госпоице, срећно васъ обожавати моји...““

„„ Безъ сумнѣ хоћете рећи, да ме желите узети?““

„„ Я зависимъ одъ отца.““

„„ Кому ће мило быти, да у мени снају има.““

„„ Безъ сумнѣ; али....““

„„ Али шта?““

Сретићъ се нађе у смутни. Онъ мыслише, да съ лакоумномъ удовицомъ посла има, коју ће ласно своимъ ласкавымъ рѣчма преварити моји: но то му за рукомъ не изпадне. — Искао є мало времена, да се размысли.

Спасоевићка увиди, да ни є нашла, съ киме бы срце подѣлити могла; али још ю надежда не остави. Она се одважи, говорити самому отцу свога любезника.

Отацъ Сретићевъ быо є богатый шпекулантъ, и једанъ одъ оны людій, кодъ који добродѣтель безъ новаца никакве цѣне неима.

Овде є млада удовица сасвимъ лакоми-слепо поступала. Жена кадъ у овако станѣ дође, једно јој само остае, а то є: гордость. Безъ ове ни є была ни Спасоевићка; али јој є недостајало изкуство, како бы и мужка срца задобыти, а заедно и горда быти могла. —

Старый Сретић оставил младу удавицу.

Онъ мысляше: Спасоевићка є у ярости; но ова є ветрена, и неможе дugo трајати. Зато заустави сына, да још већколико дана причека. Хитити ни є морао; јръ се још никои соперникъ не показа.

Другій дань походи удавицу Малински. Онъ є сасвимъ за путь спремашъ био. Дошао є башь изъ Т.*

„Я вамъ се кланямъ госпице.“

„„Као и цѣлый свѣтъ, ни є л' истинѣ?“ смѣшићи се запыта удавица.

„Како то, цѣлый свѣтъ? заръ мою тайну иисте прећутали?“

„„Вашу тайну, какву? кажите ми?““

„Я вамъ захвалрюемъ, што сте ми кошаръ дали.“

„„Како то?““

„Вы бы са мномъ несрећни были, са-
мномъ, кога любили иисте, и кои бы вамъ само једно иманѣ свое дати могао — я пи-
шита наслѣдјо ни самъ.“

„„Како, господине, иишта наслѣдили
иисте?““

„Я самъ сирома, као и пре 14. дана.“

„„Оно богато наслѣдје — — —““

„Ни є было за мене. Има више Малин-
ски на свѣту. По ни є ми жао; баремъ
самъ сањо, да самъ се обогатјо, сањо самъ
сне, кои су текъ си били!“

„„Варате се““ рекне удавица са суж-
нимъ очима: „ево вамъ рука моя, я самъ
срећу нашла, који сте вы изгубили.““

О Д Г О В О Р Ъ.

Sed motos praestat componere fluctus.

Virgilius

У числу 50-омъ Народны Новина о.
г. читалисмо дописъ јданъ изъ Срема одъ Р.
Л. Учителя. У овомъ допису о Депутацији,
фондомъ народны школа управљаћој,
говорећи Г. Учитель вели: да є Фондъ Школ-
скїј још 80.000. фор. шайна дужанъ, (че-
му се врло чуди, и неможе да постигне, ка-
ко є то?); да су Учителji писмено одъ по-

„Младость, госпоице, преврти мора.
Сынь є мой јоште младъ. Осимъ тога
я имамъ ранѣницу јдину, коју самъ радъ за
ићга удати. Међу тимъ — Спасоевићка јако
ожалосћена тужила се є на младога Сре-
тића. Ниј сироту овай одговоръ на ново у-
вреди. Ђава се є кадгодъ на своје женско до-
стоинство сетила. Али и доцне болѣ є, него
никада.

Случай, кои є Малинскага обогатјо, до-
падне се младой удавици. Наслѣдитје вели-
ко иманѣ. То ће се чути. А богатство има
магнетичну силу. Шака пуна злата и данасъ
є ключъ добродѣтельи. Зато и свакій за бо-
гатствомъ чезне. Найбољий човекъ є — — —
Но къ ствари.

Старый Сретић посѣти удавицу.

„Госпоице, вы любите могъ сына!“

„„Никако, господине! Вашъ сынъ јошъ
вама никадъ ни є одкрыо, кудъ му срце
блуди. А и тако сынъ вашъ ни є слободанъ:
вы имате ранѣницу, коју ће онъ узети. — ““

„Онъ ю не люби: то ми є јутро съ изпо-
вѣдјо.“

„„Грѣхота бы дакле была, кадъ бы
му ю силомъ наринули!““

„Я то нећу ни да чинимъ, него ћу оста-
вити, нека му срце друга избере.“

„„То заповѣда и Богъ!““

„Срце є ићово већъ ранѣно; а та, која
є на ића лукъ свой пустила, вы сте. Онъ
васъ люби, и съ вами живити жели.“

„„То неможе быти!““

„Може, госпоице; само реџите ми: лю-
бите ли вы ића?“

„„Не! — — Кадъ птицу у кавезъ до-
быемо, нетреба јој оставити врата отво-
рене!““

„„Любезна порицана — Самъ ће сынъ мой
къ вама доћи, и — — —“

„„Я га пред-а се пустити нећу.““

„Хоћете, хоћете — — — Јданъ по-
гледъ, јдана рѣчъ, све ће опетъ добро учи-
нити.“

„„Не, господине; я себе цѣнимъ, и
никадъ ићму и вама опростити не могу.““

кайногъ привременогъ школа Надзирателя Г. Темешвара позвани, да свакій себи по-тврдителныи Декреть извади, за кои ће по размѣру плате свое, б. одь 100. фор. у сребру, као таксу платити; съ коимъ новцемъ фондъ ће се одуживати. Одавде учинено є заключеніе: ако су само 300. Учителя по 12 фор. сребра положили, то бы морали већь до 9.000 фор. шайна — а съ доплатомъ одь осталы Чиновника, како школскогъ та-ко и фундаціональногъ заведенія, — до 10.000 фор. шайна доћи. На тай начинъ дугъ бы морао само 70.000 износити, — ако су то есть положене таксе на изплату реченогъ дуга обраћене. Будући пакъ да се о томъ у Новинама юшь пишта ни є явило, као што є (вели Г. Дописатель) обречено, зато га стварь та у сумњу доводи, и зебе у српу, да се ни су ти новцы на што друго обратили, чега ради потребно бы было (мысли Г. Учитель), да се народу та стварь објави.

Не за удовлетворити захтѣваню Г. Учителя, него изъ самогъ почитанія према народу, на гореизложеныи дописъ, у колико намъ є засадъ могуће, одговорити не пропуштамо. Ово понайвише чинимо збогъ тога, да не бы незнанѣ и клевета заведеніе, кое є и именомъ и дѣломъ Народно, у зазорѣ, као што є већь више путій покушавано, довела. Одговараюћи на истый дописъ, види намъ се потребно навести: како и од-кудъ є тай дугъ постао. —

У почетку год. 1810. почившій Урошъ Стеф. Несторовићъ, за врхозногъ школа Надзирателя постављенъ, по вишой заповѣсти морао є исте юшь године цѣлу Унгарію обићи, и школа станѣ испытати. Слѣдујуће год. 1811. наименовано є шесть новы Дириектора, а четири стара у пензію поста-влѣна. Онима плата и путни трошкови, а овима пензије, у недостатку властитогъ фонда школскогъ, изъ ц. кр. епаріума нами-риване су. У овомъ є поступано по свевысо-чайшой уредби подь тимъ условијемъ, да се текъ временомъ, кадъ се фондъ оснує, о-

но, што се међу тимъ изъ епаріума изпла-пивало буде, натрагъ безъ свакогъ интереса, и у неопределено време, безъ да се и найма-нѣ фондъ отеготи, епаріуму поврати. — На концу год. 1815. Депутація, којој є прављеніе Фонда школскогъ свевысочайше повѣрено, бы рѣшена. Ова у почетку год. 1816. дѣйствовати почне. У то време дугъ є већь до 60.000 фор. ш. нарастао. Кome годъ су околности овы времена познате, то-ме ће и све противности, кое су новымъ школскимъ заведеніјма на путу стављане, до-вольно познате быти! Ништа мање, стварь є тако напредовала, да већь одь 1. Декембра 1821. год. главнији Фондъ народны школа све свое чиновнике самъ є плаћати почео. У ово доба дугъ епаріални износio є 96.311 фор. 9. ¼ кр. ш. Одь овогъ дуга по смыслу свевысочайшегъ и управо отеческогъ разпо-ложенія Ньюовогъ Величества, да се у неоп-ределено време и безъ повређења самога Фонда вратити има, до конца го-дине 1841. плаћено є 24.158. фор. 7 ¾ кр. ш. Тако дакле остало є юште 72.219 фор. 1½ кр. ш. за исплаћање. Макаръ да се сумма ова знатна види, опетъ бы, као што смо имали прилику увѣрити се, главнији народнији фондъ могао такову изъ свои капитала на једи-путь изплатити, али са своимъ квадромъ и губиткомъ! А бы ли овай квадръ фонда по-редъ неизброены препона, кое су оснивано пе-говомъ на путу стављане, поредъ толики пре-пираніја, која су дизана, народу више користи или штете принео, доказивати за излишно на-лазимо. Но примѣтити морамо, да є у свако до-ба было людји у народу, кои бы и хтѣли и зна-ли, за народно изображеніе радити и разполага-ти. Али недостатакъ потребитогъ новца свагда є и наиболя предпрѣятія уништожавао!! Изъ овогъ дакле узрока не малу заслугу о народ-номъ благостояњу сви они себи приписати могу, кои се стараю, да се прибави и оснує потребитив фондъ.

Међу тимъ Г. Дописатель, и по њему Новине, само о страдателномъ фонда школ-

скогъ дугу говоре; а заръ мысле, да дѣйствителногъ (активногъ) дуга нема? Мы смо се потрудили и о овомъ извѣстіе добыти, и дозналисмо: да само одъ десетпроцентуалногъ додатка, законо учинѣнныи контрактима потврђеногъ, и то само кодъ община круга Каан-Себешкогъ, Велико-Варадскогъ, и одъ части Темишварскогъ, до конца год. 1841., толике рештанціе се находе, да дугъ ерафіалный готово престижу. Истина Богъ — по расположению свевысочайше резолуціе, одъ год. 1821. на све Сл. Вармеће одпуштене, оне общине, кое обвезаний прилогъ плаћати закосниваю, на прошение Депутацие могу се подъ екsecуцију ставити. Али у почетку вышегодишия оскудость у онымъ предѣлами призрење одъ стране Депутацие изискаваше. Доцніе пакъ, нарочито год. 1833. 1834. 1835. и 1836., обстоятельства су се такова появила, да, безъ велике (или юшъ веће) опасности наше свете Цркве, заоставше рештанціе ни изискивати, много манѣ съ екsecуцијомъ истраживати ни су се могле. Ласно бы се тимъ башь живацъ Народне самостоятности повредити могао! Необходимо є дакле нужно было, стварь на време одложити, и новчану корысть са вредомъ и губиткомъ свете Православие Цркве наше не тражити. Ели, и колико є одъ стране депутацие у томъ погрѣшено, то ће свакій паметанъ и беспристрастанъ ласно разсудити. При томъ и винше одъ 15. година трајаћа неизвѣстность, каква ће судбина ово школско заведеніе стићи, морала є у свачему закосићнє проузроковати.

Ово є права и истинита повѣсть дуга, о комъ се Г. Учителъ Р. Л. брине, и којега бригу Новине изъ самогъ чистогъ родолюбіја, и особите къ Депутациї, као народномъ заведенію, накловости, читаюћој публики, са обычномъ својомъ полемикомъ (кадъ о дѣлѣ и лицама народны школски заведенія говоре), незакосно саобщтаваю.

Што се тиче оногъ рачуна Г. Учителя — ако су текъ 300. Учителя по 12. фор. сребра

платили, то бы 3.600 фор. сребра изнело — чудимо се, да башь изъ Срема Учителъ тако рачуна! Камо срећа, да є свакій Сремскій Учителъ по 12. фор. сребра платити могао! — Али јо и помагай Г. Дописателю, кадъ бы између 260. Декрета, кое су Г.Г. Учителъ извадили, опъ све оно доплатити морао, што є изъ Сремскогъ и Каан-Себешкогъ круга, манѣ одъ 12 фор. сребра плаћено! — Што пакъ Г. Учителъ о другимъ Чиновницима примѣчава, то му на дару отбити вала. Види се, да є пезналица; ёрбо ни самъ редъ Чиновника не познае, а камо ли да знаде, да Чиновница, одъ Нызовогъ Величества у званія постављени, одъ никога потврдителне Декрете не потребую. — Ёсу ли се найпосле новци, за Декрете скуплѣни, на опредѣленій коначъ обратили, или на друго што потрошили? — то є пытанѣ, кое такоћеръ, *velle nolle*, Г. Учителю на дарь одбити морамо. И овимъ є Г. Учителъ простоту и крайић незнанѣ свое показао. Та зарь се какавъ разходъ изъ Фонда чинити сме безъ Вышегъ допуштења? — Имена Г.Г. Учителя, кои су Декрете повадили, назначена су, и Высокославномъ Мѣстозаступномъ Совѣту заједно съ изложенѣмъ положене таксе поднешена. Како бы се дакле смели ови новци на друго што употребити? *Nihil intolerabilis est homine ignorantе?* — Што юшъ Г. Учителъ гата, да є обречено, стварь ту средствомъ Новина обзнанити; морао є сапити. У колико є нама познато, одъ стране Славне Депутацие Высочайшемъ мѣсту учинѣно є представљеніе юшъ г. 1841: да бы се милостиво допуштенѣ подѣлило, о стану фонда, и овогъ управлѣнію извѣстіја у явне листове стављати. Пре решеніја нити се обрећи сме, много манѣ *in facto* давати извѣстіја, нарочито о поединственимъ дѣлма. Заиста ни јданъ разуманъ, коме є начинъ, како се публична дѣла подъ Вышимъ управлѣніемъ и надзирашемъ одправљаю, познать, захтѣвати неће, да публично заведеніе свакомъ, и на свако пытанѣ

одговара. Као што є дакле сумња Г. Учителя излишина, тако га особито жалимо, што є бадава у срцу зебао. Ако пакъ жели у будуће одъ такве исповольности да є миранъ, то му савѣтујемо, да се манѣ обште-разпространѣнимъ дѣлма, а више онимъ, за што є, занима. Тко се одвећь много у он-а дѣла меша, коя га се не тичу, често оно пренебрегава, што му се пристои. Одъ овога пакъ нарочито Учитель мора се чувати; јеръ кои Учитель дужности свое не изпунява, смртно предъ Богомъ грѣши. — **Звѣзды прелестныя, ѹмже мракъ тмы во вѣки слюдѣти.** Јп. Петр. 3. гл. 4.

На свршетку овогъ одговора неможемо пропустити, да и щто и о Народнимъ Новинама не рекнемо. Новине Народне држе, да є излишанъ Г. Учителя страхъ, а овамо га објављују свѣту! нимало не сумњају, да є Славна Депутација дужностъ свою точно изпунила, и са скуплѣнимъ новцемъ савѣтно поступила, а сумњу о свему овомъ обнарођивају! Spinae inter rosas acutae! — Но ни є намъ се чудити тому. То су Народне Новине учиниле. Jam satis! — Оне су милостъ имале већь више путји своју високу благонаклоностъ изјавити, не само према Славнай Депутацији, фондомъ народны школа управљајућој, него и према осталимъ народнимъ нашимъ заведенијама, као што су: Прављніја Црковна, Избране Обшине, Гимназије и т. д. Досадъ быаше савъ монополь при њима. Садъ пакъ любитељемъ истине мы одъ стране наше обричемо: да ће мо у напредакъ како на подобне, као што є горња, полемике, тако и на љубове (т. є. Новина Народны) у водне*) (?!)

*) Никадъ сходнега имена! Членови исти башь су праће у воде. — Но то љимъ є име нехотиће наденуто. Кумъ љи є хтѣо крестити по Хирлатовомъ Vezérczik — у — ал' ни є погодјо. Vezérczik — по нашемъ мићију — значи leitender Artikel, спроводећи, руководећи Членъ. Sic itur Corinthum!

Членове и сами у овымъ листовима својски одговарати, и одъ други приложене одговоре саобщавати. Actio вала да има и reactionem. Шатъ тако изиђе дело на видило.

у.

ПРЕГЛЕДЪ ЛИТЕРАТУРЕ.

а) Србске.

Стихотвореніја Димитрија Пешића Књига прва. У Будиму писмены Кр. Всеуч. Пештане. 1842. стр. 67.

Језикъ є Палладијумъ народа, пѣсничество (? Dichtkunst) језика светиня, а пѣсникъ у овомъ вѣштакъ. И Г. Нешићъ, да є благородне мысли свое у народну одѣју обукао, и светину србскогъ језика пазио, био бы вѣштакъ у пѣсничству. Не само су му сви стихови у римской одѣћи, него є и многе старославенске рѣчи, које Србинъ никако задржати неможе, безъ силе употребио, као и пр. зачатије, щастие, высиреность, риза, вмѣстити, восторъ, прысанъ, предосторожность, (1) соболѣзнованіе, забвение и т. д. Осимъ тога кодъ многи є Славенско оконченіе задржао, као: радостијо (2) народијо (3) прекраснѣјшији, (4) вѣријшији, промыслъ; многимъ наспроти Славенскимъ коренима дао оконченіе Србско, као: уреџенїј, (5) живленіј, возбуђивати, заблуждена и т. д.; друге найпосле особито — противъ Србске и Славенске граматике — сложио, као и пр. найпреујасније. (6) Ово су гости облаци, који заслужује похвалу. Племените мысли подгрѣва огань родолюбија. — Мы радостно очекујмо и другу књигу, коя — желили бы да чистымъ србсконароднимъ духомъ дишеше, и да намъ не донесе само оде. Ове су већь тако отужне, да и найздравијемъ читателю стомахъ кваре!

- 1) Да ориашке рѣчи! Тко не види овде Руско: сторожа, сторож-ностъ, пред-о-сторожа, пред-о-сторож-ностъ? Та кој Србинъ каже: сторожа на место стража? — Боже милый, у какой смо ты сметны!
- 2) На стр. 41. стои крѣпошћу.
- 3) Велимо ли благородији? Какова дослѣдностъ!
- 4) Ово тако звони, као кадъ бы Латинъ рекао per pulcherrimus.
- 5) Не кажемо ли урећенъ? Па одкудъ постаде уређенїј? Јо граматико!
- 6) Найујасније већь є кодъ Србаља gradus superlativus — нашто дакле пре? Кадъ хоћемо пре, нетреба намъ най; јербо преујас и означује ујасно на највишемъ степену — дакле є superlativus.

Čudnovate diple, sastavio i na svet izdao Vladovit Zorec. Svezak I. U Zagrebu, kod Fran Župana 1842. na 12-tini str. 128.

Више слободе, него разума. Г. Зорацъ у свое чудовате дипле сасвимъ чудовато свира — свѣту; али болѣ бы учинio, да є себи самому свирао. Овде ми и нехотице долази на умъ латинска пословица: *si tacuissest philosophus mansisset.* — Заиста овомъ несланомъ сатиричномъ лакрдюмъ показао є Г. Спинатель, да нити є што читао, нити дакле [што] научio. Што годъ му є на езыкъ дошло, све є написао безъ свакога размышљавања.

б) Руске.

Нѣка испозната госпоја, коя подъ именомъ Димъ пише, обогатила є до данаšь Руску романтичну литературу трима књигама. Изредност овы књига привукла є на њю свеобщтвји позоръ. Као што се Енглезка поноси својомъ Ладомъ Булверъ, Французка својомъ Георгомъ Сандъ, Шведска својомъ Фридрикомъ Бремеръ, Нѣмачка својомъ Палцовомъ: тако и Руска у овомъ особитомъ појављенију женске романтичне литературе може охола быти на свою Диму.

в) ЧЕСКЕ.

Nitra. Dar dcérám a synům Slowenska, Mogašky, Čech a Slezka obětowaný, wydawana od Miliłslawa Jos. Hurbana. Ročník I. W Prešporuku, čili w Bretislawě nad Dunagem. 1842. Pjsemem urozeného Antonijna Šmidla. VIII. 312. str. u 12-ni.

Дѣло како съ поля, тако и изъ нутра прекрасно. Посвећено є славному списателю и великому любителю и заступнику Славенске народности Г. Јовану Чапловићу Ясеновачкому. Нынтра деше духомъ данашњегъ Славенскогъ вѣка. Находи се у иной прекрасны пѣсама и проповѣдака одъ најславниј Словачки списателя, као што су: Коларъ, Штуръ, Феерпактакій, Хурбанъ, Восель, Подолинскиј и т. д. Између пѣсама особито су опомене вредне: *Osudowe Njtry*, одъ М. И. Хурбана, затимъ Коларова балада „*Polubice stihagná*“ и *Slawjk*, Штурова Боговњака. У прози є најважниј „*Wylet do Kosackowa*“ одъ Бранислава Подолинскиј, и *Swalba Krále Weliko-Morawského* одъ М. И. Хурбана. Гледећи на станѣ народности наше, мыслимо, да ће на мѣсту свомъ быти, ако изъ овогъ последњегъ предмета нѣке изразе, кое є Г. писатель на свое једноплеменничке управio, мы нашимъ читателима у слободномъ преводу саобщитимо. „Како є“ вели „жалостно станѣ народа, кои самъ на свое предке заборавља. Кадъ се несећа предака свои, подгриза му се корень живота иѣгова. — Тужна времена, дивљ буре, несрѣтне судбе подигоше се надъ нашимъ главама. — Мы любимо туђе обычаје, а жељимо домородне мужеве, кои говоре о славной

прошлости Славенской. — Найпаметије бы учинили, кадъ бы узпали у руке књиге нашимъ народнимъ езыкомъ писае, и ини читали, а не коекакве пошиште и презирания достойце Мелузине, Мајолене, Брицивке, Штилфриде, и овымъ подобиа неприрођена и невредна измышљања.“ и т. д. Тко има уши да слуша, нека чуе!

г) Полачке.

У Вилни изишле су слѣдуюће две књиге:

Wilno od poczatków jego do g. 1750. przez Kraszewskiego. 4. свезке. На 8-мини. 115. штампани табака, съ 20. мѣдореза и 2. плана одъ вароши Вилне.

Osztatuj upior w Bielehradzie, przez Johna of Dycalp.

Wendrowka po malych drogach, czyl skice obyczajowe na Bialej - Rusi. Дѣл свезке одъ Буйницкога.

д) На иностраномъ езику о Славенима.

Die Wissenschaft des slawischen Mythos im weitesten, den altpreußisch-lithauischen Mythos mit umfassenden Sinne von Dr. Hanisch. Lemberg 1842. Verlag von J. Millikowski. На 8-мини. стр. 432.

Едно одъ најбољиј дѣла о Славенской митологији. У њему є точно састављена цѣла теософична система наши погански предака. — Жао наимъ є само, што є Г. Ханушъ, као рођеный Славенъ, коме су — у колико мы знамо — сва Славенска нарећја позната, ово Славенско дѣло за Славене на туђемъ езику написао! Та ии є л' наимъ пречиј езику отаџа наши, него туђинскиј ближи и далши сусједа?!

ДОМАЋЕ ВѢСТИ.

Изъ Новогъ Сада пишу: Нѣки родолюбци, жељећи ученицима новозаведене школе пѣнија као иѣку признателность одъ свое стране за прилѣжанје ињово показити, и у томъ прилѣжанју укрѣпити ђи, 11. Јунја угостили су ђи у грађанскомъ стрѣлицу (die Schiesstatt). Гостбу исту учествовао є и племенитиј магистратъ и хоръ гимназијалии професора. Забава бијаше угодна и сасвимъ Србска. — Хвала Богу, кадъ и кодъ наась новъ животъ показивати се поче! Хоће се хинезки зидъ, кои є Новиј Садъ до сада окружавао, разрушити! Надамъ се, да ћу вамъ одъ сада често радостне гласове о најредованију кодъ наась народности Србске саобщитовати срећу имати. *)

*) Боже дай! — Найрадоснија вѣсть, коя бы наась, а и милый родъ Србскї обрадовал, была бы: да є у Новомсаду основаниј алумијумъ за сиромашне ћаке; да се є у гимназији Новосадской подигла катедра езика, литературе и историје Србске; да є тамо заведена Србска Читаоница; да є установљен Србскї театръ и т. д. и т. д. Ово све родолюбиви Нововосађани могу учинити — само треба хтѣти! У.

У Сомбор є 25. пр. м. приспѣо одъ вышег мѣста наименованый кр. комесарь Баронъ Емерикъ Редль. На ибму є основана сва надежда и поузданѣ грађанства.

У Тителу прошашиг мѣсца (у кои данъ?) држана є привремена контракція Шайкашкогъ Баталіона. Томъ приликомъ догодіо се є ту Пречест. Г. Пявель Стаматовићъ, Парохъ Сегединскій, кои є на захтѣванѣ официрскогъ хора на отвореномъ мѣсту подъ ведримъ небомъ божествену службу чиню. На свршетку говоріо є скуплѣному воинству, прирећенымъ себи краснорѣчиемъ, слово, у комъ є ясно предложю дужности вѣрнога поданика према Владѣтелю свомъ, дужности вѣрнога сына према роду своме и т. д., чиме су присутствуюћи тако побућени были, да су єдногласно повикали „живо!“ — Затимъ славнији официрски хоръ захвали Г. Стаматовићу на учинѣнії услугы, и обковали га одведе га на обѣдъ. После обѣда два ГГ. Официра, за указати јошь већма почитаніе свое Г. Пароху, одпрате га у Новиј Садъ. —

У 55. броју Чески Новина „Kwětu“ читамо следуюћу вѣсть: „Евангелски Словаци оправили су депутацио къ Влади съ прошњама, да бы ињиву народност и езикъ, осебито пакъ школе и цркве против насилиога мађарења хранити благоизволила. Милостива Влада ји є весма улюдно и милостиво примила, и права ињива бранити обећала. Одъ то доба новиј животъ проилази вијутреност Словака. Нѣки ватрени Мађари јако су се разгњевили на тай явнији поступак Словака.“

Писма изъ Бачке и Баната одвећи радостно гласе. На житу є година плодоносна. Посљено жито густо є израсло; класи су велики и пуни, арина єдра. То є за насъ у толико утѣшнѣ, што Банатъ, кои се Европейска житница называ, лаке ни є родіо. Збогъ тога су многи селяни овогъ пролећа присилѣни были, за сѣји жито одъ спаја узантати, или одъ Жидова по скуче новице куповати. У једномъ и другомъ случају садъ ће се моћи лакше одужити. Овомъ приликомъ не можемо пропустити, да Господу Земљодржце позорне неучинимо на уредбу славне Боршодске Вармеће. О трошку племените ове Вармеће сазидао є у Мишколцу иѣколько велики амбарова. Ове амбарове сваке године Земљодржци житомъ напуне, да у оскудной години своимъ поданицима или у заемъ давати, или євтино продавати могу. Кадъ се ново жито увезе, онда се почне ланѣско продава-

ти, и тако свагда се довольный остатакъ налази. Цѣлу манипулацију води єданъ одъ племените Вармеће на то одређенъ управитель. Какавъ изреданъ плодъ ова похвале достойна уредба доноси, показало є најболѣ после оскудне ланѣске године овогодишњи пролеће. — Селяни остали Вармећа, да бы за сѣји жита имали, и таково одъ жidova за скуче новице придобити могли, стоку свою продавати морали су. Селяни пакъ Боршодске Вармеће жито су или у заемъ добыяли, или євтино куповали.

PUTЪ ПО СВѢТУ.

Енглези ишту одъ Правителства Србскогъ допуштили, да јимъ се све рудокопне у Србији на 50. година даду, да они руде копају за то време. За ово ће они Владѣнію иѣкай процентъ давати; притомъ обvezују се, єданъ милионъ фунтиј штерлинга (петъ милиона талира) на потребна зданія и алате къ томе потрошити, а по истечению 50. година остају сва зданіја и сви алати Правителству Србскомъ. Но ово ни є склоно то допустити, боји се какове преваре Енглезке. —

Епископъ Сализбурскій явно се є одрео свега Британскога и иноземнога дружства Библика, а то зато, што (чуймо!!) Квакери, Баптисти, Унитари итд. са послѣдователима Высоке Цркве сѣде на єдной клуни у главной скupштини.

У Холштайну добыли су Жидови право грађанства.

По гласу Енглезки новина Колера сада опеть у Источнай Индіи свирѣпо бѣсни.

Цѣна ране у Пешти 10. Јуліа. Грошић. б. вр.

	најбољ	средић	лоше
Пшеница	205	190	175
Наполица	160	155	150
Ражъ	126	124	120
Счамъ	98	94	90
Зобъ	85	83	—
Проя	—	—	—
Жута каша	—	—	—
Кукурузъ	124	120	—
Св. меса једна фунт.			

Станѣ Дунава.

9. Јуліа 5' 11" 0" — 10. Јул. 5' 7" 6" — 11. Јул. 5' 5" 3" — (надъ 0.)

Ако се јошь кои родолюбаць на листове наше пре numerirati жељи — нека изволи похитити, докъ смо у станю са свима екземплярима служити.

Листъ овай излази два пута у седмици, свакогъ Четвртка и Недеља, Четврткомъ на по табака съ образомъ ношива, а Недељомъ на читавомъ табаку. — Предплатити се може на свакой ц. кр. пошти съ полгodiшњомъ цѣномъ за изванскe 5 фор. ср., за Пештанце 4 фор. 36 кр. ср., и у експедицији Пештанско-Будимскогъ Скоротече, находитећи се при учредничеству у Пешти у Бедемской улици (Bastei Gasse) №г. 349.

У БУДИМУ, Словима кр. Свеучилишта Пештанскогъ.